

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 22 października 2021 r.

Pozycja 142

POSTANOWIENIE

z dnia 29 lipca 2021 r.

Sygn. akt Ts 168/20

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Andrzej Zielonacki,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.F., J.F., A.F. oraz M.F. w sprawie zgodności:

art. 394² § 1 i § 1¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm.) w brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 142 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469) „w zakresie, w jakim uniemożliwia zaskarżenie postanowienia o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych wydanego po raz pierwszy przez sąd drugiej instancji” z art. 2, art. 32 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 78 oraz art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 25 listopada 2020 r. (data nadania) M.F., J.F., A.F. oraz M.F. (dalej: skarżący), reprezentowani przez pełnomocnika z wyboru, wystąpili z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w W. I Wydział Cywilny (dalej: Sąd Rejonowy) z 22 listopada 2019 r. (sygn. akt [...]) zasądzono od skarżących (pozwanych solidarnie) na rzecz powoda J.F. kwotę 29 964,79 zł, powiększoną o stosowne odsetki oraz koszty procesu.

Postanowieniem Sądu Okręgowego w G. III Wydział Cywilny Odwoławczy (dalej: Sąd Okręgowy) z 27 lutego 2020 r. (sygn. akt [...]) oddalono wniosek skarżących o zwolnienie ich od opłaty od apelacji.

Postanowieniem Sądu Okręgowego z 12 maja 2020 r. (sygn. akt jw.) odrzucono wniosek skarżących o sporządzenie pisemnego uzasadnienia postanowienia Sądu Okręgowego z 27 lutego 2020 r. oraz odrzucono apelację pozwanych. Uzasadnienie oparto o następujące okoliczności. Przesłanki dopuszczalności zażalenia na postanowienia sądu drugiej instancji określa

art. 394² § 1 i § 1¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575, ze zm.; dalej: k.p.c.), który nie przewiduje zażalenia na postanowienie sądu drugiej instancji w przedmiocie oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Natomiast zgodnie z art. 357 § 2¹ k.p.c., stosowanym w postępowaniu zażaleniowym na zasadzie art. 397 § 3 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., postanowienie wydane na posiedzeniu niejawnym sąd uzasadnia tylko wtedy, gdy podlega ono zaskarżeniu. Skoro więc postanowienie o oddaleniu wniosku o zwolnienie od opłaty od apelacji było niezaskarżalne, to wniosek o jego uzasadnienie – jako niedopuszczalny – podlega odrzuceniu. Ponadto, zdaniem Sądu Okręgowego uiszczenie opłaty sądowej od apelacji nie spowoduje uszczerbku w koniecznym utrzymaniu skarżących. Od tego postanowienia skarżący wnieśli zażalenie.

Postanowieniem Sądu Okręgowego z 25 sierpnia 2020 r. (sygn. akt [...]; dalej: postanowienie Sądu Okręgowego z 25 sierpnia 2020 r.) zażalenie oddalono i orzeczono o kosztach postępowania zażaleniowego. W uzasadnieniu sąd przypomniał, że art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 755, ze zm.; dalej: u.k.s.c.) zwalnia sąd z obowiązku wzywania do uiszczenia opłat sądowych w przypadku, gdy strona jest reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika procesowego. Sąd nie uwzględnił również wniosku skarżących o zwrócenie się z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego, gdyż wyrokiem z 31 marca 2009 r. w sprawie o sygn. SK 19/08 (OTK ZU nr 3/A/2009, poz. 29) Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że art. 394² k.p.c. jest zgodny z art. 45 ust. 1 i art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji. Zdaniem sądu wykładnia ta koresponduje również z uzasadnieniem wyroku Sądu Najwyższego z 13 lutego 2015 r. (sygn. akt II Cz 96/14; LEX/el nr 521757519). Postanowienie Sądu Okręgowego z 25 sierpnia 2020 r. wskazane zostało przez skarżących jako ostateczne orzeczenie wydane w sprawie objętej wniesioną skargą w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393).

2. Pismem z 4 maja 2021 r. (data nadania) skarżący wykonali zarządzenie Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z 14 kwietnia 2021 r. wzywające ich do usunięcia braków formalnych skargi, przez:

- 1) jednoznaczne wskazanie ostatecznego rozstrzygnięcia, w związku, z którym została złożona skarga konstytucyjna;
- 2) podanie i udokumentowanie daty doręczenia orzeczenia wskazanego zgodnie z punktem 1 niniejszego zarządzenia;
- 3) doręczenie:
  - a) odpisów poświadczonych za zgodność z oryginałem postanowień Sądu Okręgowego w G. z:
    - 27 lutego 2020 r. (sygn. akt [...]),
    - 25 sierpnia 2020 r. (sygn. akt [...]),
  - b) jednego odpisu pełnomocnictwa szczególnego udzielonego pełnomocnikowi przez skarżącego Michała Fojcika do sporządzenia i wniesienia w jego imieniu skargi konstytucyjnej oraz reprezentowania go w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym.

3. Kwestionowanym w skardze konstytucyjnej przepisom skarżący zarzucili, iż stanowiąc podstawę ostatecznego orzeczenia, uniemożliwiły im zaskarżenie postanowienia o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych, wydanego po raz pierwszy przez sąd drugiej instancji, doprowadzając do naruszenia zasady demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji) i zasady równości (art. 32 ust. 1 Konstytucji), a także prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji) oraz dwuinstancyjności postępowania sądowego (art. 78 i art. 176 ust. 1 Konstytucji).

Skarga zawiera również argumenty wskazujące, że mimo wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 31 marca 2009 r. (sygn. SK 19/08, OTK ZU nr 3/A/2009, poz. 29) w sprawie nie zachodzi ujemna przesłanka procesowa w postaci zbędności wydania orzeczenia z uwagi na odmienność zakresu zaskarżenia i argumentów uzasadniających zarzut niekonstytucyjności.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK), skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Na etapie wstępnej kontroli Trybunał Konstytucyjny bada, czy skarga spełnia wymogi określone w tej ustawie oraz czy nie jest oczywiście bezzasadna. Co do zasady na tym etapie postępowania Trybunał nie bada natomiast skargi pod kątem pozostałych przesłanek niedopuszczalności orzekania.

2. Badana skarga konstytucyjna spełnia wymogi formalne określone w ustawie oraz nie jest oczywiście bezzasadna.

Skarga konstytucyjna została złożona przez adwokata ustanowionego pełnomocnikiem skarżących z wyboru (art. 44 ust. 1 u.o.t.p.TK). Skarżący wyczerpali przysługującą im drogę prawną, ponieważ postanowienie Sądu Okręgowego z 25 sierpnia 2020 r. (sygn. akt [...]) stanowiło ostateczne orzeczenie o wskazanych w skardze wolnościach lub prawach skarżących (art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK). Udokumentowana została data doręczenia tego orzeczenia (art. 53 ust. 1 pkt 5 u.o.t.p.TK), od którego – jak oświadczył pełnomocnik – nie wniesiono nadzwyczajnego środka zaskarżenia (art. 53 ust. 1 pkt 6 u.o.t.p.TK). W skardze przedstawiono stan faktyczny sprawy (art. 53 ust. 1 pkt 4 u.o.t.p.TK) oraz określono kwestionowany przepis aktu normatywnego, na podstawie którego sąd orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach albo obowiązkach skarżących określonych w Konstytucji i w stosunku do którego skarżący domagają się stwierdzenia niezgodności z Konstytucją (art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK). Skarga zawiera również wskazanie, która konstytucyjna wolność lub prawo skarżących oraz w jaki sposób – ich zdaniem – zostały naruszone (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK), a także uzasadnienie zarzutu niezgodności kwestionowanego przepisu ze wskazaną konstytucyjną wolnością lub prawem skarżących, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK).

3. W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że badana skarga spełnia wymagania przewidziane w ustawie oraz nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p.TK. Dlatego na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p.TK, skardze konstytucyjnej należało nadać dalszy bieg.